

Laskavost je nakažlivá stejně jako zlo

text: Helena Herynková
foto: David Konečný

ALENA MORNŠTAJNOVÁ (*1963)

vystudovala angličtinu a češtinu na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Pracovala jako lektorka anglického jazyka a překladatelka, nyní se žije jako spisovatelka. Žije ve Valašském Meziříčí. Debutovala v roce 2013 románem *Slepá mapa*, druhý román *Hotýlek* vyšel v roce 2015. Román *Hana* z roku 2017 byl přeložen do čtrnácti jazyků včetně angličtiny a němčiny a získal několik ocenění. Do dalších jazyků se dále překládá. Od června 2019 uvádí jeho divadelní adaptaci Národní divadlo Brno, v červnu roku 2021 měla premiéru adaptace v Klicperově divadle v Hradci Králové. Čtvrtým románem Aleny Mornštajnové jsou *Tiché roky* (2019), které se staly vítězem čtenářské ankety Kniha roku. Na jaře roku 2021 vydala svůj pátý román *Listopád*. Je také autorkou knih pro děti *Stráždýlko Stráša*, *Teribear – Tajemství modré krabice* a *Kapka Ája*. Všechny autorčiných knih se prodalo celkem přes půl milionu výtisků.

Dětská knížka bez ilustrací je jako letní den bez sluníčka. Proto je dobře, že *Kapka Ája*, nová knížka Aleny Mornštajnové, ožila krásnými ilustracemi z dílny Galiny Miklínové. S oběma dámami jsme si povídaly nejen o jejich nejnovější spolupráci.

Jak se zrodila *Kapka Ája*?

A.M.: V květnu 2018 jsem byla na rezidenčním pobytu v Českém Krumlově. Každé ráno – než se město zaplnilo turisty, jsem chodila na procházku kolem Vltavy a pokaždé jsem se zastavila u jezu a pozorovala kapky vody, jak vyskakují a třpytí se ve slunci. Vypadalo to, jako kdyby spolu soutěžily, která z nich vyskočí nejvyšší, která bude nejkrásnější. A tak mě napadlo, že bych mohla napsat knihu o vodě, o kapkách vody. Jak chodí do školy a učí se přeměňovat v led či páru, jak putují světem i potrubím.

Jak se vám *Ája* kreslila?

G.M.: Báječně! Kapka má sama o sobě sice jednoduchý tvar, ale pozor! i spoustu podob. Stejně jako její jiná forma, vločka. Takže to byl přesně typ práce – výzvy, která mě velmi baví. Navíc Alena krásně, ale nedirektivně, vykreslila charakter hlavní postavy, a to je vždy velmi vzrušující cesta, najít její podobu. Pro knihu vytvořil i autorské písmo grafik Jirka Vaněk ze studia CartonClan, a tak se mi zdá, že se povedlo kongeniálně spojit všechny její části – text, grafickou úpravu i ilustrace – v jeden celek.

A proč je hrdinkou právě vodní kapka?

A.M.: Kapka vody je dokonalá knižní hrdinka, která autorovi dovoluje rozví-

nout fantazii. Voda je všude kolem nás a taková knižní kapka vody může zažít spoustu dobrodružství.

Když připravujete ilustrace pro knížku, čtete ji předem celou?

G.M.: Samozřejmě, a ne jednou. Některé knihy čtu třeba i pětkrát. Ovšem nejdůležitější je první čtení. Mám takový rituál: musím si udělat prostor, když doma nikdo není, soused neřeže na cirkulárce a ideálně nesvítí moc sluníčko. Uvařím si dobrý čaj, zavěším se v ateliéru do hamaky a nechám na sebe text působit. Připadám si jako nějaké médium, přes které proudí z jedné strany příběh a na druhé straně už z mlhy vystupují postavy. Vidím obrazy děje, následně pak naslouchám, jaký má kniha rytmus, a hledám úpravu, která by jí slušela.

Host, 369 Kč, již vyšlo

Tohle prostě miluju! To, jak na mě první čtení zapůsobí, je velmi důležité, a pokud to nezafunguje tak, abych byla spokojená, musím práci bohužel odmítnout.

Vybíráte už u psaní dětské knížky místa, kde by měla či mohla být ilustrace?

A.M.: Mám obrazové vidění, takže když knihu píšu, ať je to kniha pro děti nebo pro dospělé, odehrává se přede mnou jako film. A věřím Galině, že vybere ty nejzajímavější scény, zachytí je, a spolu s grafikem umístí ilustraci na správné místo v knize. Kdybych to měla shrnout – já napíšu text a zbytek práce nechávám na odbornících. A věřím jim, že svou práci udělají, jak nejlépe dovedou.

Kdy se ve vás probudila touha dělat to, co děláte, tedy vyprávět příběhy slovem či obrazem?

A.M.: Přání vyprávět příběhy ve mně bylo od dětství. Copak může být něco hezčího než vytvářet nové světy, vdechnout životy postavám a vymýšlet pro ně příběhy?

G.M.: Asi už někde v raném dětství. Pokreslila jsem, co šlo, bohužel i zdi v domě (smích). Později jsem pochopila, že moje cesta nepovede matematickou alejí, ale čím dál více mě bavila litera-

tura, dějepis, vlastně i občanská nauka, prostě příběhy. Bavilo mě psát, ale výtvarná linka převážila. I když jako scenáristka svých animovaných filmů psaní také občas oživím... A později to určitě bylo setkání s několika důležitými lidmi, kteří mi ukázali směr, kudy se vydat.

Co myslíte, jsou děti náročnější obecně než dospělí?

A.M.: Asi to nedokážu posoudit. Jak dětský, tak i dospělý čtenář odloží knihu, která ho neosloví a nezaujme. Dětský čtenář vám svůj názor řekne do očí, dospělý napíše do diskuze nebo recenze na internetu. Takže zpětnou vazbu dostanete v každém případě.

G.M.: Děti vám nic neodpustí. Jsou velmi upřímné a bezprostřední. Nepoužívají příliš taktiku, jak se vyhnout nepříjemným situacím. A také dají dostatečně jasně najevo, když je něco nebaví. Současnou generaci je velmi těžké něčím zaujmout, obzvláště knihou. V konkurenci všech možných her a streamovacích společností je to zázrak, když se podaří, že dítě odloží tablet a poslouchá, jak čtete. Jezdím často na besedy, různé programy, workshopy pro děti po celém světě, a tak bych nad nimi nelámala hůl. Pořád to ještě jde. Ale je to čím dál větší práce. A je potřeba, aby pomohla rodina a škola. Zároveň >>

GALINA MIKLÍNOVÁ (*1970)

je česká režisérka, výtvarnice animovaných filmů a ilustrátorka. V letech 1984–1988 vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti, obor užitá grafika, a v letech 1991–1997 Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, ateliér filmové a televizní grafiky. V roce 1995 studovala animovaný film na Humberside University ve Velké Británii. Nejen děti znají její kreslené hrdiny z večerníčku *O Kanafáskovi*, či veselé nezbedníky *Lichožrouty*. Zabývá se jak filmovou tvorbou, tak knižními ilustracemi. Je držitelkou mnoha prestižních ocenění za svou tvorbu.

se na ně nesmí tlačit. Nedávno jsem měla čtení v Chicagu v české škole TGM během Noci s Andersenem. Tahle škola odvádí skvělou práci, děti byly připravené. Jak jsem se posouvala během dne ke starším dětem, vyfasovala jsem večer nakonec pubertáky. Představila jsem jim knihu, kterou jsem pro ně vybrala, všichni měli mobil v ruce, poslouchat chtěly asi jen dvě děti. Začala jsem těm dvěma zájemcům číst, ostatním jsem řekla, ať klidně koukají do mobilu, a pokud by je to čtení rušilo, ať si nasadí sluchátka. Ale ne našťavaně, prostě jsem jim dala možnost si vybrat. Ke konci poslouchali, až na jednu výjimku, všichni. Dříve bych se vztekala a tlačila na ně, ale naučila jsem se dát dětem prostor.

Co je při tvorbě pro děti podle vás nejdůležitější?

A.M.: Snažím se, aby mé knihy pro děti nebyly podbíživé a ani prvoplánově poučné, ale aby si z nich děti něco odnesly. To něco může být nějaká informace, jako tomu je v *Kapce Áje*, kde se přece jenom mimoděk dozvedí, jak to s tou vodou v přírodě je. Ale může to být třeba i takový ten aha moment, jako v *Teribearovi*, kdy děti možná pochopí, že každý potřebujeme svůj domov. A že domov není jen místo k bydlení, ale místo, kde nás mají rádi. Pokud si u čtení knihy *Strašidýlko Straša* malí čtenáři uvědomí, že každý se občas bojí a není na tom nic špatného, účel knihy byl splněn. Především bych však chtěla, aby moje knihy bavily jak děti, tak jejich rodiče. A byla v nich laskavost. Protože laskavost je nakažlivá, stejně jako zlo.

G.M.: Aby se z práce těšil sám autor. Znít to sobecky, ale není to tak. Děti jsou rovnocenní partáci a pokud se bavíte vy, a rozumíte tomu, co děláte a proč bez postranních úmyslů, jako jsou myšlenky na ocenění nebo dobrou kritiku, tak je to podle mne ten nejlepší recept. Také nefunguje příliš mnoho edukace a málo humoru. Prostě, aby si tvůrce namíchal takový koktejl, který si sám dokáže vychutnat. Často se nás s Pavlem Šrutem lidé ptali, jak se nám podařilo udělat takový hit jako *Lichožrouty*? Nijak, chtěli jsme se jen společně smát a bavit.

Román *Hana* byl přeložen již do celé řady jazyků. Je pro vás některý překlad výjimečnější než jiné, Aleno?

Říká se, že důležité jsou překlady do angličtiny a němčiny, takže jsem ráda, že

Hana do těchto dvou jazyků přeložena byla. Pro mě byl zajímavý překlad do arabštiny, tam je těžké poznat, kde kniha začíná a kde končí. Momentálně se těším na překlad do francouzštiny. Ale mám radost ze všech jazyků, je to pro mě ocenění mé práce, potvrzení, že má práce není špatná.

Také jako audiokniha

Délka nahrávky: 1 h 14 min.
Čte Veronika Khek Kubařová

OneHotBook, 299 Kč, již vyšlo

Galino, za svou tvorbu jste získala mnoho ocenění. Kterého si ceníte nejvíc, jestli to lze určit?

Myslím, že ne. Samozřejmě mě potěšila cena za celovečerní *Lichožrouty* z Indie, nebo Chicaga, protože si uvědomíte, že vaše sdělení je srozumitelné napříč kontinenty. Ale čím dál více mi dělají radost spíše jiná ocenění, kupříkladu když mi 16letá slečna napíše, že chce studovat ilustraci, protože jsem ji odmalinka inspirovala, vyrostla na mých večerníčcích, doma četli knihy s mými hrdiny. Jasně, byla malá, ale vzpomněla si na to i v pubertě?! Jupííí, to pak vidíte, že vaše práce má smysl.

A teď trochu Sophiina volba. Dokážete nám říci jednoho svého hrdinu/ hrdinku, kterého máte nejraději?

A.M.: Obvykle je to hrdina knihy, na které právě pracuji, protože s ním trávím nejvíce času. A hrdiny dětských knih mám určitě ráda všechny stejně.

G.M.: Já mám ráda vždycky toho posledního. Protože ten potřebuje nejvíce péče ve světě, do kterého přichází. Takže teď je to momentálně *Kapka Ája*. Ale přece jen zmíním postavu zlobivé uspávací

peřiny Kanafáska, takové moje alter ego, autorský večerníček a následně knihu. Kanafásek je se mnou nejdéle, jelikož pruhovanou peřinu jsem měla už jako dítě a ten sympatický rošťák byl, a doufám pořád je, ve mně přítomný.

Už jste spolupracovaly na jednom příběhu pro děti – *Strašidýlko Straša*. Můžete se tedy po *Strašovi* a *Áje* těšit na nějakou vaši další společnou knížku?

A.M.: Galina to ještě neví, ale jeden nápad bych měla... nebo spíš dva (smích).

G.M.: To je opravdu otázka spíš na Alenu. A ona ví (a pokud ne, tak teď už ano), že mě spolupráce s ní velmi těší a bude-li mít chuť se zase setkat nad novou knihou, budu moc ráda!

Dámy, co rády děláte, když právě nepracujete?

A.M.: Momentálně mám pocit, že pracuju pořád, což je samozřejmě špatně. Každý den si ale najdu čas na ranní jógu, krátkou procházku a večer pár stránek dobré knihy.

G.M.: Dříve jsem ráda relaxovala prací na zahradě, ale v poslední době je to pro mne pořád práce (smích). Abych si opravdu odpočinula, jdu se projít sama, anebo s kamarádkou na delší túru. Nebo si roztopím saunu a koukám jen tak do zahrady, jak rostou stromy. Nebo zajdu do našeho místního vinařství na dvě deci. Vždycky tam někoho potkám, koho ráda vidím. Čím jsem starší, tak k relaxaci potřebuji dělat něco opravdu jen pro sebe.

A na závěr, jakou knížku máte rozečtenou na nočním stolku?

A.M.: Nečtu v posteli, to bych hned usnula, ale pořídila jsem si skvělé čtecí křeslo. Takže teď čtu *Senzibila* od Markéty Pilátové a na cestách poslouchám audioknihu *Duna* od Franka Herberta. Zjistila jsem, že už jsem asi poslední člověk na světě, kdo tuhle klasiku nečetl, tak doháním resty.

G.M.: Kromě nového rukopisu pro lublaňské nakladatelství, na který se moc těším, na mě čeká nová Kateřina Tučková a její novinka *Bílá Voda*, a také druhý díl *Šikmého kostela* od Karin Lednické. A téměř už mám dočteného, což mě velmi mrzí, posledního Petra Stančíka – román *Pravomil*. Čtení téhle knihy, ostatně jako každého jeho románu, je vážně rozkoš. ■